

מסורת הש"ס

- (א) ז"ל רב עובדיא,
- (ב) נבטתו ע. ושי"ט,
- (ג) רש"ל (ז) גי'א איהו,
- (ד) נבטות דף ט"א.

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ובמלוא בו ובמקום שפירש בחי"א דחולקין. עי' לעיל דף סג ע"ב מוס' ד"ה אמת: שם ד"ה אבל בו שיעור במקומו עוסד. עי' ב"ק דף סו ע"ב תוס' ד"ה מי דמי ס"ל דשינוי קונו ועיי"ש דף זג ע"א בטופו דשמואל ס"ל דשינוי קונו וא"כ פריך הכא שפיר לרי"י ושמואל לשיטתו:

הגהות הב"ח

(א) גמ' מלו ויתר רב פפא וכו' וזאתה שדה קא סבר אין לו לבכור קודם חלוקה ומה דאתא לידיה אחיל אידך לא אחיל רב פפי משניה דרבה וכו' ט"ק קא סבר י"ט לו: (ב) רשב"ם ד"ה קפדן וכו' למת לו מני ממיל כ"ל ומת: הלך נמקט:

מוסף תוספות

א. ז"ל הרמב"ם וזהו הנפא מיה רב' כגון אם גבו היתומים קרקע בחובת אביהם וכו' אין השוא דחוקן הגאונים וכו' ודבר ממטלטלין דיתמי וכו'. ב. [ולכן] גובה בחובתו ממנה, כיון שכבר נשתעבדו לה משא"כ בבכור ובעל, דבעל נמי אין לו שום זכות בגוף מלוה ויחייב על אשתו אלא לאחר מיתה. ס.

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

קבו.

עין משפט גר מצוה

גמ' א מיי פ"ג מהל' נהלות הלכה א סתם עשין לו טושי"ע ח"מ פ' רעמ ספיק ז':
גמ' ב ג מיי ש"ה לו ויעין נהשגות ונמנך משנה טושי"ע שם ספיק ט':
ד ד ה מיי ש"ה שם טושי"ע ספיק ט':

רבינו גרשום

דאבא: ובמלוה שעמו פליגי. שאם הבכור ליה מאביו ושאר אותה מלוה בידו יטול ממנה חלק דכפשוט והחלק של הבכורה יטול המחצית בלבד וחצי האחר יחולק ביניהם האחים ומאי טעמא יטול מחצית ממנה חלק הוא דלא שקיל מינה חלק בכור. אבל הואיל דמוחזק דק"ל ממון המוטל צפסק חולקין דהא לא ק"ל כסומכוס דפרשישית לעיל (ד' נה. ד"ה ומ"ש) אלא תקנת חכמים היא הכא *וצמקוס שפורש בהדיא דחולקין: אבל דרבוש *א. לפי הקונט' דטעמא משום דקנאוס צשינו קשיא דהיינו פריך מעיקרא ענבים והשתא חמרא הא איכא למי"ד בהגזל קמא (ב"ק ד' טז.) * שינוי צמקומו עומד: ב

ומדאחיל בהא אחיל בכלוהו והא דרב פפי רוב פפא * לאו בפירוש איתמר אלא מבכללא איתמר דההוא בכור דאזיל זבין נכסי דידיה ודפשוט אזיל יתמי בני פשוט למיכל תמרי * [מהגהו לקוחות מוחנהו] אמרי להו קרובים לא מוסייתא דובנתניהו לנכסיהו אלא מיומא נמי מחיתו להו אתו לקמיה דרבא אמר להו לא עשה ולא כלום מר

קרקע צחוב צביהן היא חזרת וגובה מהן בשבועה כדון בעל חוב או אם פטרה מן השבועה גובה ממלוה שהיא צד אחרים אפי' לרי"ע ודלא כחבא שאול בן אימא מריס * ואין לומר דההוא כרבי אחיה אבל לרצון היו מלוה ראוי דהא לא משמטיע התם שום אמורא לאוקומי כרבי משמע דליכא מן דפליג אלא כ"ע אית להו מלוה מוחזקת לגבי כתובה * וצומן הוא דתקינו גאונים דגביא אשה ובעל חוב ממטלטלי דיתמי כמו ממקרקעי יתומין שגבו בחובת צביהן זין מקרקעי זין ממטלטלי חזרת אשה וגובה מהן כי היכי דצמקרקעי משום דר' נתן משיב כחילו גצאן אציני מחיים הכי נמי צמטלטלי * ורצין עיון דרז פפא סבר הכא זין גבו קרקע זין גבו ממוטל אין לו אם כן סבר שצדוהו ללו דלורייתא דשליה גט פשוט [לקמן ד' קע:] מדמי להו אהדדי וצפרק קמא דקדושין (ד' ג.) סבר רב פפא שצדוהו דלורייתא: ובמל"ה שיעמו פ"ג. לא משום דק"ל ממון המוטל צפסק חולקין דהא לא ק"ל כסומכוס דפרשישית לעיל (ד' נה. ד"ה ומ"ש) אלא תקנת חכמים היא הכא *וצמקוס שפורש בהדיא דחולקין: אבל דרבוש *א. לפי הקונט' דטעמא משום דקנאוס צשינו קשיא דהיינו פריך מעיקרא ענבים והשתא חמרא הא איכא למי"ד בהגזל קמא (ב"ק ד' טז.) * שינוי צמקומו עומד: ב

במלוה שעמו. שהצבור נחייב לאציו: פלגי. חלק בצורה יחלקו ביניהן איהו מעבד פלגא ונותן לאחיו פלגא דהוי ליה ממון המוטל צפסק וחולקין דאין ידוע אי חשיב מוחזק לאציו שהרי הצבור רואה הוא לשעבד נכסיו לאציו לגמרי ובעין יפה גמר ומקני נכסיו לאציו כדי שיהא אציו מוחזק בכך מלוה ויטול בה * אותן פי שנים או דלמא לא שנה משאר מלוה הלך פלגי. יש לשונות אחרים ולא נתיישבו לפי הלשון הכתוב בצפריים. והא דלמרי' כל האומר אחריו כלאומר מעכשיו דמי לאו מילתא היא אלא כשלחו מתם דלמר רבה [קנה:] מתקצר טעמא דזני מערבא כו' וכל היכא דלמר נכסי לך ואחריו יורשי מת ראשון קנו יורשי הנותן או יורשי יורשין הקודמין לירשו אצל בעל לא דאין הצבע נוטל בראוי ואם נתן הנכסים לצת מהיום ולאחר מיתה אע"פ שמתה צחי הזקנה הבעל יורשה דהוא לא מוחזקת בגוף הקרקע צחי הזקנה: אמר רב הונא אמר רב אפי' אע"ג דאוקימנא לדברי הכל דאין הצבור נוטל פי שנים שצנח שהצניח יתומים לאחר מיתת אציו מיהו אם מיתה ואמר אל תשיצו חלקי אלא נחלוק מיד ואשציה אני שני חלקים שלי ואטול כל שצנח והן נחייאשו מנחלוק והשצוהו הנכסים הרי מיתה צהן ויטול פי שנים דהא פסקין לקמן יש לו לבכור פי שנים קודם חלוקה משעה שחפץ לזכות בצבורתו והרי חפץ ליתול חלקו לאלתר וזכה צחלק צבורתו מיד כל מקום שהוא הלך נכסין דידיה אשצנח: אמר רבא מספדא מילתא דרב אפי'. דיתול הצבור פי שנים שצנח שהשצו יתומים שצצו מחמתו כשמיחה צענבים מחוזרים וצארום היתומים

שלא מדעתו א"י מדעתו ובעל כרחו שלא רצו לחלוק או יתים היו מחוזרין כשמיחה צהן ומסקוס והשצוהו יתומים צצצירה ומסקיה צהאי שצח שקיל צבור פי שנים שנוטל שני חלקים מן הענבים כמות שהן צצורים ולא יתן להם שצח צצירה דענבים היו ואכתי ענבים נינהו וענבים של צבור הוא דאשצוהו והרי זה דומה לגזול פרה והוקירה דמשלם אותה כמות שהיא הואיל ולא נשתנית: אצל דכוס. ע"מ לזכות הן שצנח דריכה לא שקיל צבור פי שנים דנתן [צ"ק נ:] הגזול עמים ועשאן כלים משלם כשעת הגזילה דקנייה צשינו ה"י קנינהו יתמי להני ענבים צשינו כך נראה צעני. ורבינו חננאל פירש צבור שמיחה ואמר איני מוותר חלק בצורה דיו וא"ל למחות פעה אחרת ואמר רבה ה"מ כשמיחה צענבים וצארום יתים ומסקוס הוא דאין צריך למחות לו פעה אחרת אצל אל דרכוס וחלקו ולא מיתה אחרת ולא גירא לי חדא דלפ"י לא מיתה לא הפסיד חלק בצורה עד שיטול חלק צחחת מן השדות כפשוט דלמך ואו יתמר חלק בצורה ככל הנכסים ועוד לא אכתי לא איירין לעיל צשום יתמר דנימא מתינו שמיחה מיתה ולא יוותר עדי: ורב יוסף אמר אפי' דרכוס. קצ"ד השתא דלפ"י דרכוס שקיל שצנח היין פי שנים והיינו דקא מתנה גמרא דרכוס אמאי שקיל פי שנים הא מעיקרא ענבי והשתא חמרא וקנייה צשינו דפרשישית. ומשני כלאמר רב עוקבא כו' ופעה אחרת אצל אל דרכוס וחלקו ולא ליתול שצח היין היתר על הענבים אמר דודאי לא שקיל אלא דמי ענבים אלא הכא צמאי עסקינן שפחת היין ונשפך או נתקלקל שאין שזה דמי ענבים ואחא רב יוסף למימר דלפ"י דרכוס ופחתו צבור נוטל פי שנים ענבים צצורים כדמים שהיו שוין הענבים דכיון דמיחה צהן לא הוו להו לדרוך ענבים שלו ומשלמים לו דמי ענבים הכל כשעת הגזילה ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי רבה איירי דאין נוטל שצנח היין ורב יוסף אחא למימר דה"י לא שקיל אחרת מיתה היין מדמי ענבים: דלמר רב יהודה אמר שמואל צבור ופשוט כו' נוטל פי שנים. וכגון שמיחה: אמר רב עוקבא כו'. וה"ק ואפי' דרכוס נוטל פי שנים ענבים צצורים כמו שצן שוין קודם דריכה: צבור שנטל חלק. צחחת מן השדות כחמד מחחיו חלק פשיטות: ויפר. כלומר רב מחל חלק בצורה דכדפרש לקמיה אי צהאי שדה אי צכל הנכסים. וטעמא כלאמרן לעיל [קנה.] אם אמר איני נוטל ואיני נותן רשאי דכיון דמתנה קרייה רחמנא [דברים כא] ואיהו לא צעי לה לא הויא מתנה ולא זוכה צה עדי: קסבר אין לו לצבור. חלק בצורה לא לתת ולא למכור קודם חלוקה דכתיב [שם] לתת לו עד דלמאי לידיה דמקבל מתנה הלך האי שדה שצח לידו חלקו ממנה והיה לו לזכות צו חלק בצורה דהא שעת חלוקה הוא וקרינן ציה לתת לו ה) הלך מני מחיל אצל צשאר נכסים לא מני מחיל דאין אדם מקנה דבר שלא צא לעולם דעד שעת חלוקה לא זכי צהו וכ"ש צחלק פשיטות דלא זכי קודם חלוקה שלא הוצרך חלקו ומיהו אם מת קודם חלוקה ל"ש צבור ול"ש פשוט צנו יורש עם האחין ונטול חלק אציו כשיצאו לחלוק דלא גרע היכא דמת האב ואח"כ מת הצן דצן הצן וירשו מהיכא דמת האב צחי האב דצן צנו יורשו דכתיב וצן אין לו [במדבר סו] עיון עליו [ועל קנו]. אצל קודם חלוקה אין יכולין למכור לא האב ולא הצן: יש לו לצבור קודם חלוקה. ושל"ג דחלק פשוט אין לו דהא כתיב לתת [דברים כא] משעת שמת האב הוא ראוי ליתן לו הלך בצבור תליא מילתא דצשעה שירצה יוכה צחלקו וכדלמרן לעיל צבור שמיחה מיתה והלך יש כח צידו למחול כל שעה שירצה דהיינו דבר שצא לעולם ואצן סהדי דכי היכי דלחיל צהא שדה לחיל צכולוהו וכיון דיש כח צידו לזכות יש כח נמי צידו ליתן ולמחול והויא מחילה: צנכסי דידיה ודפשוט. יש מפרשין צחלק צבורתו וצחלק פשיטותו ואין זה לשון גמרא. ועל כתיב וקוק איני לפרש שמכר כל הנכסים שני חלקים שלו וחלק פשוט אחיו מקמי דניפלוג צצדיה מכר כל השדה שלא צרשית אחיו ולצורך אחיו לתת לו מעות של חלקו: למיכל תמרי. מחמתו שדה צצביל חלק אצוהוין: מחנהו. הכוס: אמרו להו. ללקוחות קרוביהו דיתמי: דוכרניהו לנכסיהו. שלא מדעתם ושלא מדעת אצוהוין דהא ודאי חלק פשוט אחיו לא היה יכול למכור: לא עשה. הצבור ולא כלום צמכניהו ז': מר

שלא מדעתו א"י מדעתו ובעל כרחו שלא רצו לחלוק או יתים היו מחוזרין כשמיחה צהן ומסקוס והשצוהו יתומים צצצירה ומסקיה צהאי שצח שקיל צבור פי שנים שנוטל שני חלקים מן הענבים כמות שהן צצורים ולא יתן להם שצח צצירה דענבים היו ואכתי ענבים נינהו וענבים של צבור הוא דאשצוהו והרי זה דומה לגזול פרה והוקירה דמשלם אותה כמות שהיא הואיל ולא נשתנית: אצל דכוס. ע"מ לזכות הן שצנח דריכה לא שקיל צבור פי שנים דנתן [צ"ק נ:] הגזול עמים ועשאן כלים משלם כשעת הגזילה דקנייה צשינו ה"י קנינהו יתמי להני ענבים צשינו כך נראה צעני. ורבינו חננאל פירש צבור שמיחה ואמר איני מוותר חלק בצורה דיו וא"ל למחות פעה אחרת ואמר רבה ה"מ כשמיחה צענבים וצארום יתים ומסקוס הוא דאין צריך למחות לו פעה אחרת אצל אל דרכוס וחלקו ולא מיתה אחרת ולא גירא לי חדא דלפ"י לא מיתה לא הפסיד חלק בצורה עד שיטול חלק צחחת מן השדות כפשוט דלמך ואו יתמר חלק בצורה ככל הנכסים ועוד לא אכתי לא איירין לעיל צשום יתמר דנימא מתינו שמיחה מיתה ולא יוותר עדי: ורב יוסף אמר אפי' דרכוס. קצ"ד השתא דלפ"י דרכוס שקיל שצנח היין פי שנים והיינו דקא מתנה גמרא דרכוס אמאי שקיל פי שנים הא מעיקרא ענבי והשתא חמרא וקנייה צשינו דפרשישית. ומשני כלאמר רב עוקבא כו' ופעה אחרת אצל אל דרכוס וחלקו ולא ליתול שצח היין היתר על הענבים אמר דודאי לא שקיל אלא דמי ענבים אלא הכא צמאי עסקינן שפחת היין ונשפך או נתקלקל שאין שזה דמי ענבים ואחא רב יוסף למימר דלפ"י דרכוס ופחתו צבור נוטל פי שנים ענבים צצורים כדמים שהיו שוין הענבים דכיון דמיחה צהן לא הוו להו לדרוך ענבים שלו ומשלמים לו דמי ענבים הכל כשעת הגזילה ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי רבה איירי דאין נוטל שצנח היין ורב יוסף אחא למימר דה"י לא שקיל אחרת מיתה היין מדמי ענבים: דלמר רב יהודה אמר שמואל צבור ופשוט כו' נוטל פי שנים. וכגון שמיחה: אמר רב עוקבא כו'. וה"ק ואפי' דרכוס נוטל פי שנים ענבים צצורים כמו שצן שוין קודם דריכה: צבור שנטל חלק. צחחת מן השדות כחמד מחחיו חלק פשיטות: ויפר. כלומר רב מחל חלק בצורה דכדפרש לקמיה אי צהאי שדה אי צכל הנכסים. וטעמא כלאמרן לעיל [קנה.] אם אמר איני נוטל ואיני נותן רשאי דכיון דמתנה קרייה רחמנא [דברים כא] ואיהו לא צעי לה לא הויא מתנה ולא זוכה צה עדי: קסבר אין לו לצבור. חלק בצורה לא לתת ולא למכור קודם חלוקה דכתיב [שם] לתת לו עד דלמאי לידיה דמקבל מתנה הלך האי שדה שצח לידו חלקו ממנה והיה לו לזכות צו חלק בצורה דהא שעת חלוקה הוא וקרינן ציה לתת לו ה) הלך מני מחיל אצל צשאר נכסים לא מני מחיל דאין אדם מקנה דבר שלא צא לעולם דעד שעת חלוקה לא זכי צהו וכ"ש צחלק פשיטות דלא זכי קודם חלוקה שלא הוצרך חלקו ומיהו אם מת קודם חלוקה ל"ש צבור ול"ש פשוט צנו יורש עם האחין ונטול חלק אציו כשיצאו לחלוק דלא גרע היכא דמת האב ואח"כ מת הצן דצן הצן וירשו מהיכא דמת האב צחי האב דצן צנו יורשו דכתיב וצן אין לו [במדבר סו] עיון עליו [ועל קנו]. אצל קודם חלוקה אין יכולין למכור לא האב ולא הצן: יש לו לצבור קודם חלוקה. ושל"ג דחלק פשוט אין לו דהא כתיב לתת [דברים כא] משעת שמת האב הוא ראוי ליתן לו הלך בצבור תליא מילתא דצשעה שירצה יוכה צחלקו וכדלמרן לעיל צבור שמיחה מיתה והלך יש כח צידו למחול כל שעה שירצה דהיינו דבר שצא לעולם ואצן סהדי דכי היכי דלחיל צהא שדה לחיל צכולוהו וכיון דיש כח צידו לזכות יש כח נמי צידו ליתן ולמחול והויא מחילה: צנכסי דידיה ודפשוט. יש מפרשין צחלק צבורתו וצחלק פשיטותו ואין זה לשון גמרא. ועל כתיב וקוק איני לפרש שמכר כל הנכסים שני חלקים שלו וחלק פשוט אחיו מקמי דניפלוג צצדיה מכר כל השדה שלא צרשית אחיו ולצורך אחיו לתת לו מעות של חלקו: למיכל תמרי. מחמתו שדה צצביל חלק אצוהוין: מחנהו. הכוס: אמרו להו. ללקוחות קרוביהו דיתמי: דוכרניהו לנכסיהו. שלא מדעתם ושלא מדעת אצוהוין דהא ודאי חלק פשוט אחיו לא היה יכול למכור: לא עשה. הצבור ולא כלום צמכניהו ז': מר

(א) לשון זה ש"י רבנו עובדיא שפיר לפי וינכסו ו"ל עגפס פליגי אצל ג"י הרשב"ם ז"ל דגמ' פלגי בלא י"ד אלו מיושב כ"כ. והלאה דלהו כיון השב"ם ז"ל צמכ"י וס' וס' ולא נתיישבו לפי הלשון הכתוב בצפריים דרובי. (ב) ז"ל דהא דרב עוקבא דלמר ליתן לו וכו'. דלמר רב יהודה אמר שמואל צבור ופשוט אצוהוין וכו'.